

OBSAH

STUDIE A ČLÁNKY

- J a n , Libor: Nástin vzniku a vývoje české a moravské šlechty (s důrazem na její počátky) / Outline of the Origin and Development of the Bohemian and Moravian Nobility (with Emphasis on Its Origins) 241
- R a n d ý s k o v á , Tereza: Šlechtický chov koní v období raného novověku. Příklad moravské větve rodu Kouniců / Noble Horse Breeding in the Early Modern Period. The Example of the Moravian Branch of the Kounic Family 261
- P u m p r , Pavel: Proces vyřizování kněžských pozůstalostí v olomoucké (arci)diecézi v druhé polovině 18. století / The Process of Handling Priestly Inheritances in the Olomouc (Arch)Diocese in the Second Half of the 18th Century 279
- H a n u š , Jiří: Dvojitá smrt střední Evropy v pojetí českého myslitele Ria Preisnera / The Double Death of Central Europe in the Interpretation of Czech Thinker Rio Preisner 315

ROZHLEDY

- Živý odkaz, živé vzpomínky. Kolokvium věnované Jaroslavu Mezníkovi (František Šmahel) ... 335
- B o r o v s k ý , Tomáš: Městská rada, patriciát a střety o moc v českých a moravských středověkých městech. Přínos Jaroslava Mezníka urbánnímu dějepisceví / The Town Council, the Patriciate and Power Conflicts in Medieval Bohemian and Moravian Towns. The Contribution of Jaroslav Mezník to Urban Historiography 337
- N o d l , Martin: Středověká prosopografie. Jaroslav Mezník na svébytné cestě / Medieval Prosopography. Jaroslav Mezník Following His Own Original Path 353
- Č a p s k ý , Martin: Obce versus městská rada. Příspěvky Jaroslava Mezníka ke studiu městských nepokojů pozdního středověku / Municipalities versus Town Council. Contributions by Jaroslav Mezník to the Study of Municipal Disturbances in the Late Middle Ages 367
- M u s í l e k , Martin: Jaroslav Mezník a „diskuse“ o krizi pozdněstředověké společnosti a počátcích husitské revoluce / Jaroslav Mezník and the “Discussion” on the Crisis of Late Medieval Society and the Beginnings of the Hussite Revolution 381

LITERATURA

Základy

- Bohumil J i r o u š e k : Josef Kalousek. Historik v národní společnosti druhé poloviny 19. století (*P. Máša*) 397
- Tomáš V e l í č k a : Sepsání – užívání – uchování. Panovnícké listiny v životě českých královských měst ve středověku (*L. Sulíková*) 401
- *
- M a r e k z K á l t u : Chronica picta. Viedenská maľovaná kronika. 1358–1370 (*L. Reitinger*) 404
- Karel H a v l í č e k : Korespondence II. 1843–1844 (*P. Máša*) 405
- Korespondence. T. G. Masaryk – Josef Svatopluk Machar II. (1896) (*P. Cibulka*) 406
- Lucie H e i l a n d o v á – Jindra P a v e l k o v á (edd.): Knihovny a jejich majitelé. Odraz zájmu a touhy po poznání (*J. Kubíček*) 408
- Lucie H e i l a n d o v á – Jindra P a v e l k o v á (edd.): Sunt libri mei... Knihy ve výchovném procesu novověkého čtenáře (*J. Kubíček*) 409
- Středověk a raný novověk**
- David V r á n a : Přemyslovský cyklus ve Znojmě. Úvodní otázky (*L. Reitinger*) 411
- Bernd S c h n e i d m ü l l e r (ed.): König Rudolf und der Aufstieg des Hauses Habsburg im Mittelalter (*M. Wihoda*) 414
- Paweł K a r p : Polsko-husycka wyprawa zbrojna przeciwko zakonowi krzyżackiemu w roku 1433 (*P. Bar*) 417
- Jan L h o t á k : Město Sušice a jeho poddaní. K úloze a významu vrchnostenského hospodaření královských měst v raném novověku (*L. Sulíková*) 421
- Václav G r u b h o f f e r : Zdánlivá smrt. Noční můra osvícenské Evropy (*T. Malý*) 426
- *
- Janusz S m o ł u c h a – John J e f f e r s o n – Andrzej W a d a s (edd.): Holy War in Late Medieval and Early Modern East-Central Europe (*P. Bar*) 429
- Pavel S o u k u p : 11. 7. 1412. Poprava tří mládenců. Odpustkové bouře v Praze (*V. Rossov*) 429

Petr Elbel – Libor Jan – Jiří Jurk et al.: Z počátků husitské revoluce. K výročí svěcení husitských kněží na Lipnici v roce 1417 (<i>J. Škvrňák</i>)	431
Jindřich Marek: Václav Koranda mladší. Utrakvistický administrátor a literát (<i>A. Pálka</i>)	432
Radek Fukala: Konec zimního království a poslední ohniska odporu (<i>L. Sulitková</i>)	434
Pavel Štěpánek: Kapitoly z dějin česko-španělských kulturních styků a vztahů (<i>S. Luska</i>)	437

Dějiny 19. a 20. století

Detlef Brandes – Edita Ivaníčková – Jiří Pešek (edd.): Uprchlíci a azylanti v zemi sousedů. Československo a Německo v letech 1933 až 1989 (<i>J. Čermínová</i>)	438
Michal Přebáň et al.: Český literární samizdat 1949–1989. Edice, časopisy, sborníky (<i>J. Kubíček</i>)	440
*	
Janusz Spyrza: Rabbiner in der Provinz. Die Rolle des Rabbiners im Leben der jüdischen Gemeinschaft in Teschener und Troppauer Schlesien (<i>L. Dobrozenská</i>)	443
Stabilní katastr 1817–2017. Sborník z konference konané 14. listopadu 2017 v sídle Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v Praze (<i>M. Drozda</i>)	445
Marzena Bogus – Janusz Spyrza: Nauczyciele oraz ich stowarzyszenia na tle dyskursu społecznego w modernizujacej sie Europie (<i>A. Strašák</i>)	445
Václav Pavlíček – Jana Čechurová – Václav Ledvinka – Jan Hálek: Přemysl Šámal. Kancléř prezidentů (<i>J. Křestian</i>)	446
Ladislava Chateau: Colette, má drahá, Vy víte, co máte udělat... (<i>J. Křestian</i>)	447
Jana Königsmarková: Křídla zamrzlá v ledu bez obav zvedněme. Proměna recepte básnické tvorby Konstantina Biebla na přelomu 40. a 50. let (<i>J. Křestian</i>)	449

Libor Jan

Outline of the Origin and Development of the Bohemian and Moravian Nobility (with Emphasis on Its Origins)

The author analyses the state of knowledge of the origin and early development of the Bohemian and Moravian nobility. It summarizes older opinions of historians, especially Stanislav Zháněl, Václav Vaněček, František Graus, Stanisław Russocký, Dušan Třeštík and Josef Žemlička, and argues against the concept of the elimination of old dukes and the aristocracy and the subsequent gradual emergence of first the so-called beneficiary and then land nobility, from the company of the Přemyslid dukes and kings. It also disagrees with the idea that in the 10th to 12th centuries there was in fact no free land ownership held by the nobility, and that free ownership only developed gradually since the second half of the 12th century.

Keywords: beginnings of the nobility, Bohemia and Moravia, free ownership, provincial court, institutionalisation

Tereza Randýsková

Noble Horse Breeding in the Early Modern Period

The Example of the Moravian Branch of the Kounic Family

The study deals with aristocratic horse breeding in the early modern period using the example of the Moravian branch of the Kounic family. It is divided thematically into two parts. The first is devoted to the establishment of horse breeding under Leo William Kounic in the early 1650s, its gradual expansion and refinement, but also the problems faced by individual members of the family. The second part presents the contemporary requirements made on them on the basis of preserved records of horses kept at the Kounic stud farms.

Keywords: horse breeding, Moravian Kounic family, emblems and badges, the contemporary ideal

Pavel Pumpr

The Process of Handling Priestly Inheritances in the Olomouc (Arch)Diocese in the Second Half of the 18th Century

The subject of the study is a formal analysis of a sample of one hundred inheritance documents of priests from the Olomouc diocese, which originated in the period from the second half of the 1740s to the first half of the 1780s. Their analysis, supplemented by statements from normative sources, has made it possible to give a flexible picture of the course of inheritance proceedings and, at the same time, to describe a typology of the documents produced as part of these. Thus, the study not only presents a specific Church administration agenda, but also collects the knowledge necessary for the content evaluation of the inheritance documents examined, the conclusions of which will be published in a separate work.

Keywords: inheritance documents, inheritance proceedings, clergy, Olomouc (arch)diocese, ecclesiastical administration, 18th century

Jiří Hanuš

The Double Death of Central Europe in the Interpretation of Czech Thinker Rio Preisner

All his life, Czech Germanist and philosopher Rio Preisner dealt with the question of the position and importance of Central Europe, of its political and cultural existence. Based on selected quotations, the study analyses the key features of his thinking on the topic, which was largely influenced by his critique of totalitarianism.

Keywords: Central Europe, conservatism, Czech exile, 20th century, totalitarianism

Tomáš Borovský

The Town Council, the Patriciate and Power Conflicts in Medieval Bohemian and Moravian Towns

The Contribution of Jaroslav Mezník to Urban Historiography

The study analyses and evaluates the works of Jaroslav Mezník devoted to urban history. This landmark in the use of structuralist and prosopographic approaches created a model – still valid today – for the development of medieval town councils in the large royal cities. In the second part, the paper reviews the follow-up research and in the third part it focuses on selected problematic issues.

Keywords: Jaroslav Mezník, urban historiography, towns, 14th century

Martin Nodl

Medieval Prosopography

Jaroslav Mezník Following His Own Original Path

The study examines the genesis of the prosopographic method from the 1960s to the 1990s and defines the position of Jaroslav Mezník as a pioneer of this method outside the West European discourse. The author examines Mezník's approach to collecting prosopographic data using the example of Brno and Prague material of the 14th and 15th centuries, and considers the possibilities and limits of prosopographic research in contemporary medieval studies.

Keywords: Jaroslav Mezník, prosopography, medieval towns

Martin Čapský

Municipalities versus Town Council

Contributions by Jaroslav Mezník to the Study of Municipal Disturbances in the Late Middle Ages

In the 1960s, Czech historiography experienced a wave of interest in the history of towns, or to be more exact in their socio-economic structure. One of the leading representatives of this group of researchers was the Brno historian Jaroslav Mezník. Using examples of his texts the present study looks at the way in which he dealt with the study of municipalities as political players. It also seeks to answer the question of how far Mezník's reflections on the medieval disturbances in Brno, Jihlava and Prague matched the interpretations of West European historians.

Keywords: Jaroslav Mezník, urban historiography, Middle Ages, municipal disturbances, municipality

Martin Musílek

Jaroslav Mezník and the “Discussion” on the Crisis of Late Medieval Society and the Beginnings of the Hussite Revolution

The study focuses on the personality of Jaroslav Mezník as a historian of economic history and hussitologist. The starting point for these reflections is Mezník's article from the mid-1990s, through which he tried to provoke a domestic debate on the crisis of the late Middle Ages and thus to build on the debates that took place in the West European environment as early as the 1970s. The first part of the study attempts to summarise Mezník's conclusions on the subject, the second provides a brief outline of the research in this area so far, and the third attempts to show, using the example of a list of new Prague Old Town burghers, how this type of source reflected the Great Plague of 1380.

Keywords: Jaroslav Mezník, historiography, Hussitism, epidemic, plague, new burghers, municipal law

Autoři

Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D.
Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arne Nováka 1,
602 00 Brno
borovsky@phil.muni.cz

Doc. Mgr. Martin Čapský, Ph.D.
Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice, Studentská 84,
532 10 Pardubice 2
martin.capsky@upce.cz

Prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.
Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arne Nováka 1,
602 00 Brno
prorektor.akad@muni.cz

Prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.
Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arne Nováka 1,
602 00 Brno
jan@phil.muni.cz

Mgr. Martin Musílek, Ph.D.
Národní galerie v Praze, Staroměstské náměstí 12, 110 15 Praha 1
martin.musilek@ngprague.cz

Doc. Mgr. Martin Nodl, Ph.D.
Katedra obecné antropologie Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy,
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6 – Veveřslavín
nodl@centrum.cz

Mgr. Pavel Pumpr, Ph.D.
Katedra historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity, Reální 5,
701 03 Ostrava
pavel.pumpr@osu.cz

Mgr. et Mgr. Tereza Randýsková
Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,
Na Hradě 5, Olomouc 779 00
tereza.randyskova01@upol.cz